

Programma

Kamermuziek

6 november 2014, 12.30 uur

Stichting Vrienden
Kamermuziek

's-Hertogenbosch

Podium Azijnfabriek | Bethaniestraat 4 | 's-Hertogenbosch

Entree € 8,00 | Vrienden gratis

HELIX STRIJKKWARTET

Dries Brouwers | viool
Jeroen Vernimmen | viool
Lotte Stuyck | altviool
Mathias Van den Plas | cello

E. Grieg
(1843-1907)

Strijkkwartet nr 1 in g minor, op. 27

Pauze

A. Dvořák
(1841-1904)

Strijkkwartet nr 12 in F major, op. 96
het Amerikaanse

Hoewel **Grieg** in Noorwegen werd geboren en daar het grootste deel van zijn leven gewoond heeft, waren het vooral Liszt en Mendelssohn die hem in het Duitse Leipzig de kneepjes van het vak bijbrachten. Dat heeft Grieg er echter allerminst van weerhouden om zijn geheel eigen stijl te ontwikkelen, en zeker in het geval van zijn kwartet in sol-klein is het duidelijk dat hij de platgetreden paden wenst te verlaten.

Grieg heeft het ondanks zijn vroege successen vreemd genoeg altijd moeilijk gehad met het strijkkwartet als vorm. Een eerste kwartet dat hij in 1861 op 17-jarige leeftijd gecomponeerd had, trok hij nadien weer in omdat hij er zelf niet tevreden over was. Ook zijn tweede poging, het **strijkkwartet nr. 1 in g, op. 27**, verliep niet van een leien dakje. Grieg had zich net met zijn vrouw teruggetrokken op het landelijke Noorse Hardanger in de hoop er zijn creatieve geest terug te vinden: hij had te kampen met een heus writer's block. In zijn zoektocht om de typische Noorse melodieën te verenigen met klassieke muziekvormen was dit kwartet na een meer dan een jaar durende componeerperiode het resultaat, en gelukkig eentje waar Grieg zelf over tevreden was: "Ik heb in dit kwartet het bloed van mijn hart gestoken, dat hopelijk meer dan een paar druppels voorspoed te zien zal krijgen. [...] Het is niet bedoeld om benulligheden aan het publiek te presenteren, maar zoekt naar diepte, naar razend vluchtende melodieën, en bovenal naar unieke resonantie in de instrumenten waarvoor het geschreven is."

De beginmelodie vormt de leidraad door het hele werk: het tweede en derde deel alluderen op deze melodie en in het vierde deel komt het beginthema opnieuw meermaals letterlijk aan bod. Het creëert een eenheid die tot dan toe niet gezien was binnen de kwartetwereld. Grieg vult deze melodie aan met zowel zweverige thema's die meteen doen terugdenken aan de Noorse natuur, maar ook met dansende, harde, ritmische motieven die de vier strijkers meer op slagwerkers doen lijken.

Nog voor Béla Bartók rondtrok in Oost-Europa om de lokale volksmuziek te catalogiseren, was daar **Antonín Dvořák**: als rasechte Tsjech was hij een voorvechter van het gebruik van Boheemse volksmelodieën in de klassieke muziek, en in zijn kamermuziek komt dat duidelijk tot uiting.

Toen Dvořák in 1892 naar de Verenigde Staten verhuisde om daar de leiding te nemen van het New Yorkse National Conservatory, voegde hij daar ook nog de Amerikaanse volksmuziek aan toe.

Het conservatorium in New York werd gefinancierd door de goedbedeelde en progressieve familie Thurber die zowel mannen als vrouwen, blanken als zwarten toeliet, een niet te onderschatten vooruitstrevendheid voor die tijd. Dat zorgde er voor dat het conservatorium een smeltkroes was van verschillende soorten muziek: Dvořák moet er niet alleen de Ierse en de Indiaanse maar ook de Negro-volksmuziek uitgebreid hebben leren kennen. Het is vooral de laatste muzieksoort die mede de toon heeft gezet voor **Dvořáks twaalfde kwartet, bijgenaamd het Amerikaanse.**

Dvořák schreef het werk tijdens een vier weken durende vakantieperiode op het Amerikaanse platteland in Iowa, ongeveer gelijktijdig met zijn beroemde negende symfonie *Uit de Nieuwe Wereld*. Het kwartet laat maar weinig luisteraars onberoerd, getuige zijn tijdloos succes vanaf de première in 1894. Verwonderlijk is dat niet: het frivole eerste deel voelt meteen heel Amerikaans aan en put uit zowel de Boheemse als Amerikaanse volksmuziektraditie. In schril contrast staat het tragere, melancholische tweede deel waarin volgens een aantal onderzoekers verwijzingen naar negro-spirituals zitten. Mogelijk verwijst het ook naar de heimwee van de componist naar zijn geboortestreek. Dvořák is niet voor niets slechts drie jaar in Amerika gebleven, ondanks zijn riante salaris. Het derde deel gaat terug naar de Tsjechische dansmuziek met zijn pittige karakter en eveneens een letterlijk citaat van de zwartvleugeltangare, een Amerikaans zangvogeltje dat Dvořák dusdanig op de zenuwen heeft gewerkt dat hij het in dit derde deel herhaaldelijk hoog door de viool laat weerklinken. Van het snelle vierde deel wordt tot slot wel eens beweerd dat er het geluid van een rijdende stoomtrein in te herkennen valt, een van de kinderlijke fascinaties van Dvořák.

Het Helix Strijkkwartet werd in 2011 opgericht en bestaat uit vier jonge en gedreven Antwerpse musici. Momenteel ontwikkelt het kwartet zich nog volop aan het Koninklijk Conservatorium Antwerpen, waar de leden gecoacht worden door Francis Reussens, leerkracht kamermuziek en literatuurstudie, Guido de Neve, leerkracht viool en kamermuziek en Leo de Neve, leerkracht altviool en kamermuziek.

Het Helix Strijkkwartet nam deel aan een masterclass in Frankrijk waar ze les kregen van onder andere Guy Danel (Quatuor Danel), Vaclav Remes (Prazak Quartet), Eric Robberecht (Ensor Strijkkwartet) en Luigi Vecchioni (Quatuor Manfred), waarbij ze de unieke mogelijkheid kregen om te spelen in de kathedraal van Poitiers in het kader van de reeks Concerts en nos Villages.

Daarnaast volgden de musici ook nog masterclasses bij het Spiegel String Quartet en Peter Manning (Britten Quartet), en werden ze in januari 2014 geselecteerd om deel te nemen aan de masterclass van Antje Weithaas (Arcanto Quartet).

Het Helix Strijkkwartet kreeg reeds unieke speelmogelijkheden in onder meer AMUZ in Antwerpen, het Openluchtmuseum Middelheim, de ouverture van het nieuwe schooljaar van de AP Hogeschool in de Singel, en de International Relations Coordinators Meeting 2013 van de Association Européenne des Conservatoires. In november 2013 verleende het kwartet zijn medewerking aan de dansvoorstelling Venn, naar het oeuvre van choreograaf Sidi Larbi Cherkaoui door de ogen van Iris Bouche, in de Rode Zaal van de Singel.

Stichting Vrienden Kamermuziek 's-Hertogenbosch

U wordt **Vriend** voor € 100,- per jaar. Voor elke volgende bewoner op uw adres betaalt u € 60,-.

Uw aanmelding is meer dan welkom bij onze Vriendenadministratie

Sint Jacobstraat 13, 5211 LP 's-Hertogenbosch, 073 - 55 30 062, NL78RABO0116241608

Meer informatie: info@kamermuziekshertogenbosch.nl en www.kamermuziekshertogenbosch.nl

De rozen zijn
aangeboden door

Bloemsierkunst P. van Prooijen

Hinthamerstraat 202 - Tel. 073-6142226 - Fax. 073-6142226 - 5211 MX - 's-Hertogenbosch